

Udviklingen i børne- og ungdomskriminalitet

Pr. 1. juli 2010 blev den kriminelle lavalder sænket til fra 15 til 14 år. Det er derfor af særlig interesse at se på udviklingen i kriminaliteten i denne aldersgruppe.

Inden den kriminelle lavalder blev sænket, blev 14-årige ligesom andre under den kriminelle lavalder registreret i et særligt modul hos politiet, såfremt de blev pågrebet og mistænkt for at have begået kriminalitet.¹ På baggrund af oplysninger herfra er det muligt at analysere udviklingen i antallet af tilfælde, hvor børn formodes at have begået kriminalitet. Svarende til tidligere analyser inddrages også de 15-17-årige, og fra 1. juli 2010 også de 14-årige, som sigtes for at have begået en lovovertrædelse. Samtlige oplysninger stammer fra Rigspolitiet. Det skal noteres, at oplysninger om tyveri/brugstyveri af cykel og knallert m.v. ikke indgår i statistikken.

Tælleenheden i statistikken er lovovertrædelser og ikke personer. Dvs. at hver gang, et barn under den kriminelle lavalder mistænkes for at have begået en straffelovsovertrædelse, sker der en registrering. Og tilsvarende for hver gang en ung sigtes for et kriminelt forhold.

Inden der ses separat på de 14-årige før og efter sænkelsen af den kriminelle lavalder, skal den generelle udvikling vurderes.

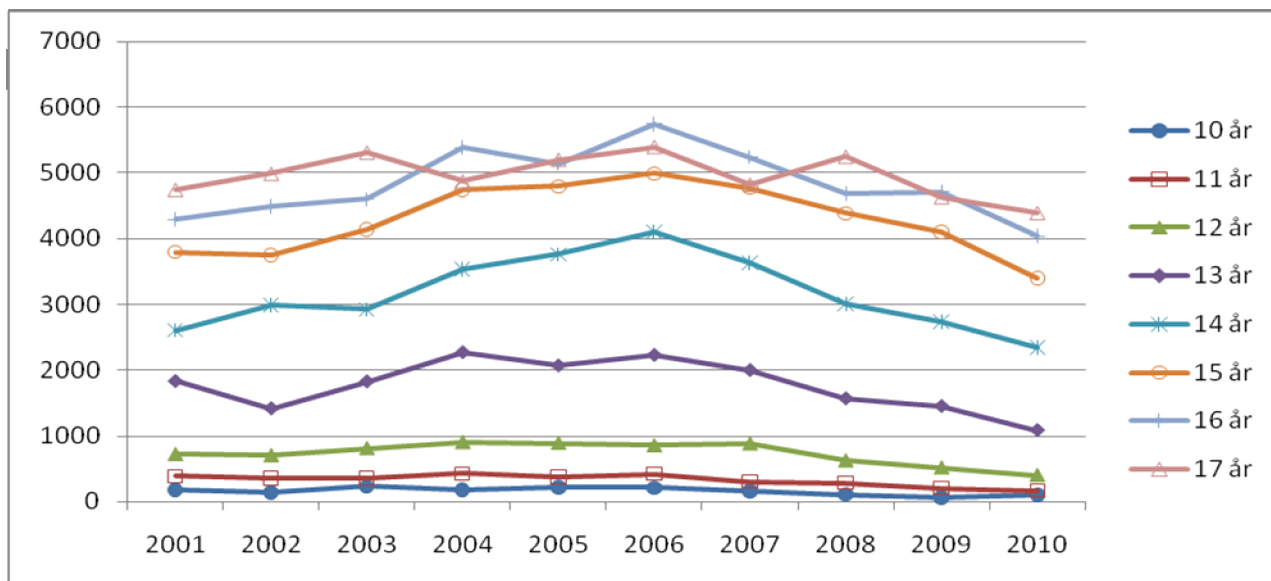
Den generelle udvikling

Det ses af figur 1, at der for alle aldersgrupper er tale om et fald i antallet af mistanker eller sigtelser i især de seneste år. Denne udvikling er mere markant for de yngste end for de ældre. Mens antallet af mistanker mod 10-13-årige er faldet til under det halve fra 2006 til 2010, drejer det sig om et fald i antal mistanker/sigtelser mod 14-årige på 43 pct., for de 15-årige på 32 pct., de 16-årige 30 pct. og de 17-årige 18 pct.

For alle aldersklasser er der endvidere tale om et fald i antallet af mistanker/sigtelser fra 2001 til 2010.

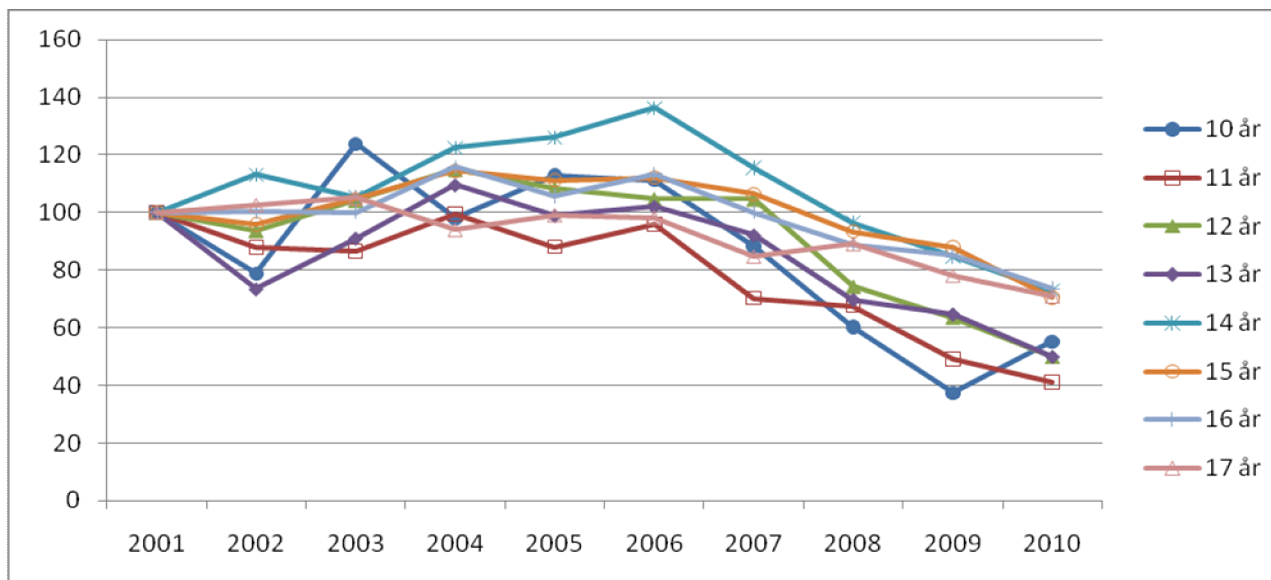
¹ Begrebet 'mistanke' anvendes her for de sager, der omfatter personer under den kriminelle lavalder. Det er ikke et begreb, der anvendes af politiet.

Figur 1. Udviklingen i antal forhold, hvor børn er mistænkt, samt antal sigtelser mod børn over den kriminelle lavalder, 2001-2010.

Samtidig med faldet i mistanker/sigtelser er der sket ændringer i aldersklassernes størrelse. Med henblik på både bedre at kunne vurdere udviklingen og at tage ændringer i fødselsårgangene i betragtning, er udviklingen i figur 2 anskuet ved indeksskurver og pr. 1000 i aldersgrupperne.

Figur 2. Udviklingen i antal forhold, hvor børn er mistænkt, samt antal sigtelser mod 15-17-årige, pr. 1.000 i aldersgruppen, 2001-2010. Indeks 2001=100.

Figur 2 viser, at udviklingen frem til 2006 er forholdsvis stabil for de fleste aldersgrupper, dog med undtagelse af de 14-årige, hvor der er sket en vækst på 36 pct. Efter 2006 sker der for alle aldersklasser et fald, der med inddragelse af befolkningstallet er mere markant for aldersgrupperne 14-17

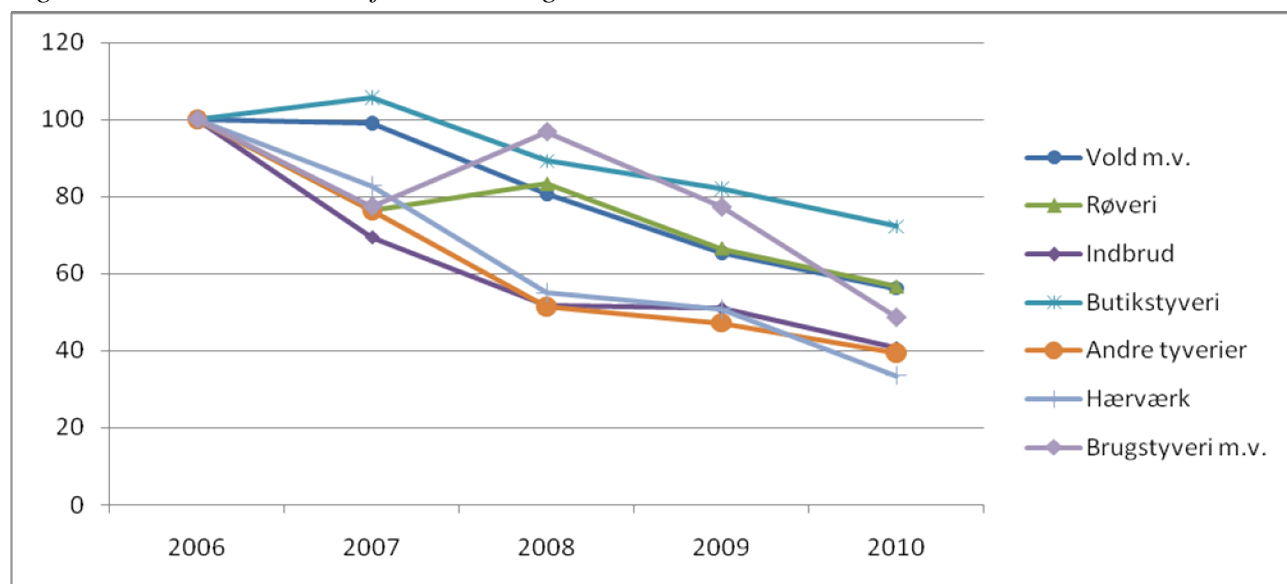
år end det ovennævnte: på 47 pct. for de 14-årige, 37 pct. for de 15-årige, 35 pct. for de 16-årige og 28 pct. for de 17-årige. For de yngste aldersklasser er der fortsat tale om mere end en halvering.

Udviklingen for enkelte kriminalitetsformer

At tidspunktet for det begyndende fald i den registrerede børne- og ungdomskriminalitet hænger sammen med tidspunktet for politireformens gennemførelse (pr. 1. januar 2007), kan give et indtryk af, at der er en forbindelse mellem disse hændelser. Det, der er bemærkelsesværdigt er, at faldet er fortsat i alle årene derefter.

For at kunne vurdere, hvorvidt faldet i den registrerede børne- og ungdomskriminalitet kan tænkes primært at være relateret til politireformen, er det undersøgt, om faldet mest gør sig gældende for de mindre alvorlige former for kriminalitet, eller om det berører alle former. Såfremt førstnævnte er tilfældet, forekommer det i højere grad sandsynligt, at politireformen har haft en væsentlig indflydelse på faldet, idet det må antages, at politiet – også selv om der er ressourceproblemer – fortsat vil registrere de alvorligere lovovertrædelser. Denne analyse er foretaget separat for de 10-13-årige og de 14-17-årige.

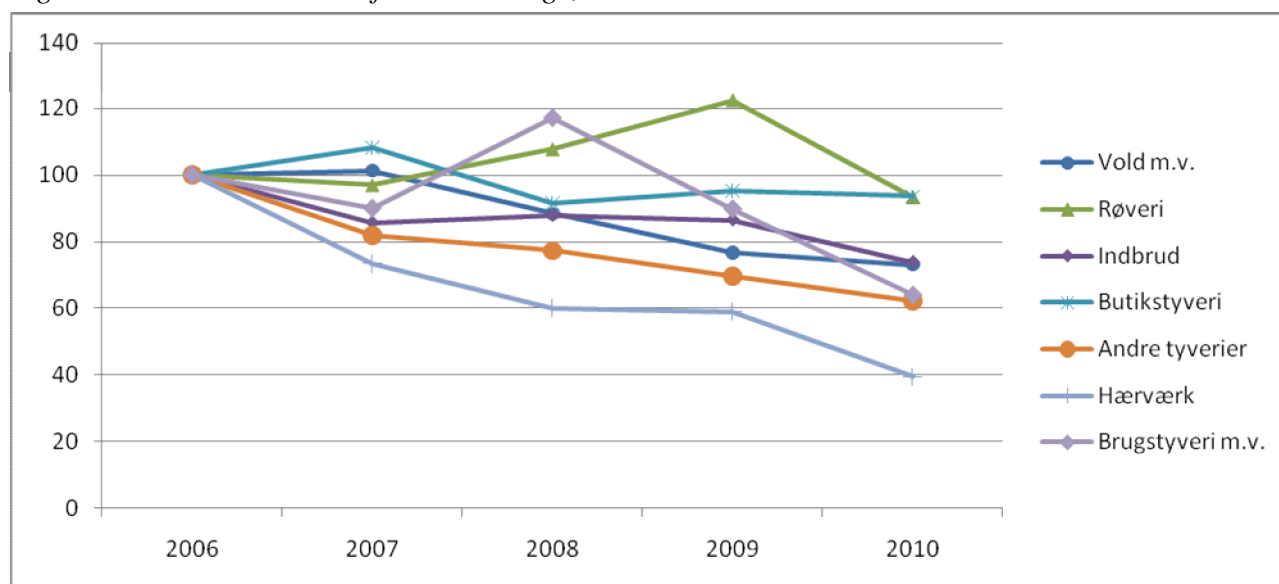
Figur 3. Kriminalitetens art for 10-13-årige, 2006-2010. Indeks 2006= 100.²

For så vidt angår de 10-13-årige er der, jf. figur 3, ikke tegn på, at det først og fremmest er den mindre alvorlige kriminalitet, der er mindsket siden 2006. Butikstyveri er således den form for kriminalitet, der er mindsket mindst, mens både røverier og vold m.v. er mindsket mere. Indbrud, hærværk og andre tyverier, f.eks. tyveri fra bil, er de former for kriminalitet, der er mindsket mest.

² I figuren indgår ikke nogle mindre kriminalitetskategorier som f.eks. bedrageri. De ekskluderede kategorier udgør under 5 pct. af samtlige lovovertrædelser.

Figur 4. Kriminalitetens art for 14-17-årige, 2006-2010. Indeks 2006= 100.³

Figur 4 viser tilsvarende udviklingen for de 14-17-årige. Der er to former for kriminalitet, som har et uændret niveau i 2010 sammenlignet med 2006, nemlig røveri og butikstyveri – altså henholdsvis en mindre alvorlig og en meget alvorlig form for kriminalitet. Det ses dog, at efter en vækst i omfanget af sigtelser for røverier frem til 2009, er disse mindsket betydeligt fra 2009 til 2010.

Sigtelser (for de 14-årige: mistanker frem til 1. juli 2010) for alle øvrige former for kriminalitet er mindsket med mere end 20 pct. fra 2006 til 2010. Hærværk er den form, der er mindsket mest – med hele 61 pct.

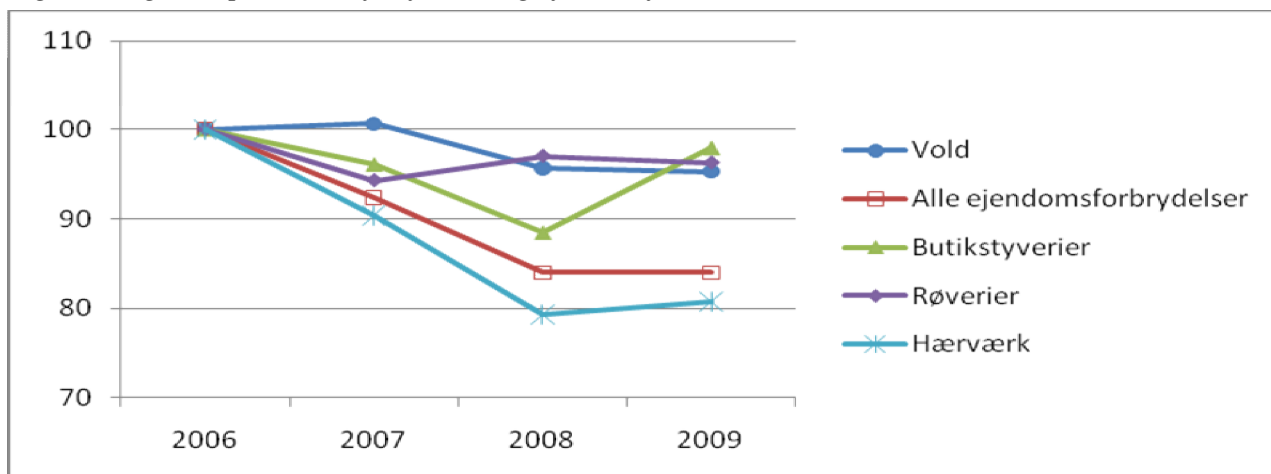
Ændringer i sigtelsesprocenten

En yderligere måde at anskueliggøre politireformens mulige indflydelse på den beskrevne udvikling er et se på ændringer i sigtelsesprocenten i den undersøgte periode. Det er velkendt, at omstillingen i forbindelse med politireformen har betydet, at der i en periode herefter generelt er færre, der er blevet sigtet. Hvis sigtelsesprocenten er mindsket i samme grad som antallet af mistanker/sigtelser mod børn og unge, indikerer det, at politireformen er af primær betydning for faldet i den registrerede kriminalitet i denne aldersgruppe.

Sigtelsesprocenten angår den del af de anmeldte lovovertrædelser i et givet år, for hvilke der inden udgangen af januar året derpå er rejst en sigtelse, herunder også mistanker mod børn. Sigtelesprocenten kan af åbenlyse grunde kun beregnes samlet for alle aldersklasser. Oplysninger om sigtelsesprocenten for 2010 foreligger endnu ikke.

³ De mindre kriminalitetskategorier, der ikke indgår i figur 4, udgør knap 10 pct. af samtlige sigtelser vedrørende de 14-17-årige.

Figur 5. Sigtelsesprocenten for forskellige former for kriminalitet, 2006-2009. Indeks 2006= 100.

Figur 5 viser indeksskurver for udviklingen i sigtelsesprocenten for de typer af lovovertrædelser, der hyppigst forekommer blandt børn og unge. Det ses, at sigtelsesprocenten for såvel voldsforbrydelser som røveri kun har forandret sig lidt siden 2006, mens den samlede sigtelsesprocent for ejendomsforbrydelser er mindsket med ca. 15 pct. frem til 2008/09 og for hærværk med ca. 20 pct. Sigtelsesprocenten for butikstyveri er nogenlunde den samme i 2009 som i 2006. Figuren viser, at sigtelsesprocenten ikke er faldet efter 2008.

Sammenholdt med figur 3 og 4 giver figur 5 et indtryk af, at en vis del af faldet i den registrerede børne- og ungdomskriminalitet kan bero på den mindskede sigtelsesprocent i forlængelse af politireformen fra 2007. Men sammenligningen giver også indtryk af, at ikke hele faldet i den registrerede børne- og ungdomskriminalitet kan forklares med mindskningen i sigtelsesprocenten. For det første er sidstnævnte mindre end faldet i den registrerede børne- og ungdomskriminaliteten. For det andet fortsætter faldet i den registrerede børne- og ungdomskriminaliteten med uformindsket styrke, efter faldet i sigtelsesprocenten er stagneret.

Det er naturligvis muligt, at der i særlig grad er sket en reduktion i andelen af sigtelser for de lovovertrædelser, børn og unge har begået. At der som nævnt ikke er et specielt stort fald i de mindre alvorlige lovovertrædelser, taler dog imod en sådan antagelse.

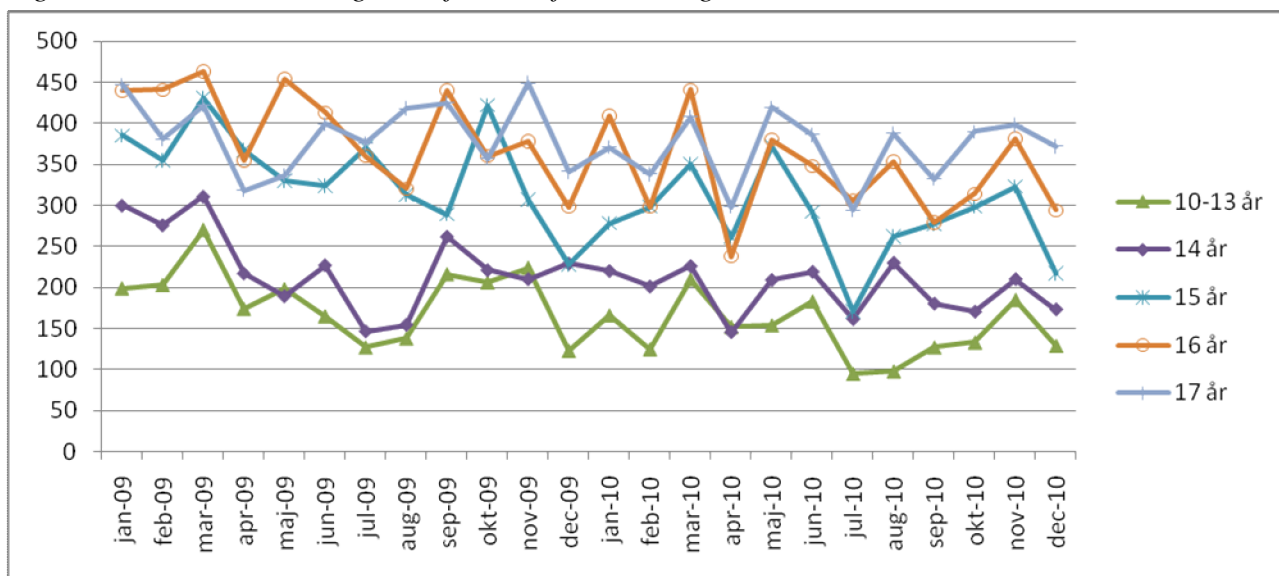
Den kommende ungdomsundersøgelse, som forventes udgivet af Det Kriminalpræventive Råd i slutningen af marts 2011, vil kunne fortælle, om det fald, der ses i den registrerede børne- og ungdomskriminalitet, også afspejler sig i den faktiske, målt ved selvrapporтерet kriminalitet.⁴

⁴ Undersøgelsen gennemføres af Flemming Balvig. Se den tidligere ungdomsundersøgelse (fra 2005) på http://www.dkr.dk/det_kriminalpraeventive_raad/emner/undersaaelser/den_ungdom_2006_/composite-522.chtm

Sænkelsen af den kriminelle lavalder

Det er som nævnt af særlig interesse at se på udviklingen for de 14-årige. Fra Rigspolitiet er der modtaget oplysninger om antallet af mistanker/sigtelser opgjort månedsvis i 2009 og 2010, jf. figur 6. Det bemærkes, at det er datoen for mistanken/sigtelsen, der ligger til grund for tidsangivelsen, ikke gerningsdatoen. Det betyder, at nogle af de 'sigtelser', der er registreret for 14-årige efter 1. juli 2010, hvor den kriminelle lavalder blev sænket, kan angå forhold, der er begået inden den dato og dermed være mistanker og ikke sigtelser. I langt de fleste tilfælde rejses en sigtelse dog inden for meget kort tid efter gerningstidspunktet.

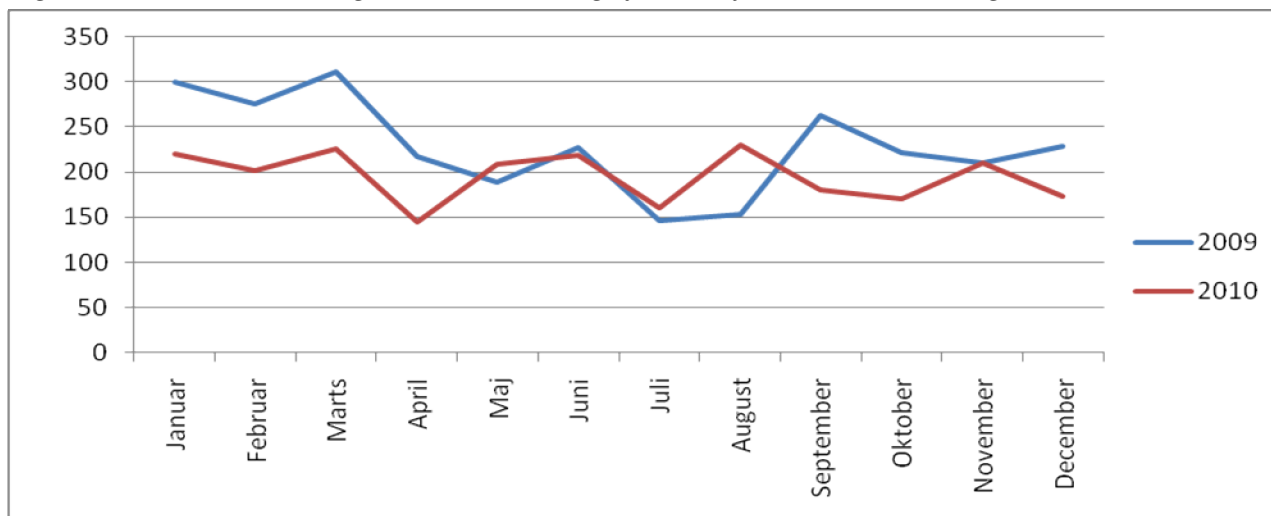
Figur 6. Antal mistanker/sigtelser fordelt efter alder og måned, 2009-2010.

Som det ses af figur 6, sker der for de 14-årige såvel som for de øvrige aldersklasser en mindskning i antallet af mistanker/sigtelser i den undersøgte periode. Der er naturligvis en del fluktuationer, idet det drejer sig om forholdsvis få månedlige tal. Men umiddelbart vurderet, er der intet, der tyder på, at udviklingstendensen for de 14-årige er meget anderledes end for de øvrige aldersklasser før og efter 1. juli 2010.

Figur 7 viser udviklingen separat for de 14-årige i henholdsvis 2009 og 2010. Det ses, at mindskningen i antallet af mistanker især har været stort i månederne januar – april 2010 sammenholdt med de tilsvarende måneder året forinden, mens tallene for sigtelser i månederne lige efter lovændringen ligger højere end tallet for mistanker i de samme måneder i 2009. Dette ændrer sig dog, idet der både i september, oktober og december 2010 var nogle færre sigtelser mod 14-årige, end der var mistanker i de tilsvarende måneder i 2009. Også vurderet i forhold til udviklingen i samme tidsperiode for de andre aldersklasser fremtræder udviklingen for de 14-årige ikke som specielt exceptionel.

Figur 7. Antal mistanker/sigtelser mod 14-årige fordelt efter måned i 2009 og 2010.

Der er endelig også set på, om der efter lovændringen kan spores forandringer i kriminalitetens sammensætning for de 14-årige, jf. tabel 1. Som det fremgår, er kriminalitetens fordeling efter art nogenlunde ens i de undersøgte perioder, og der er under alle omstændigheder ikke tegn på, at kriminaliteten skulle være blevet hverken mere eller mindre grov efter lovændringen.

Tabel 1. Antal mistanker/sigtelser mod 14-årige fordelt efter straffelovsovertrædelsens art og periode.

	1. halvår 2009	2. halvår 2009	1. halvår 2010	2. halvår 2010
Vold m.v.	17 %	14 %	18 %	15 %
Sædelighedsforbrydelser	1 %	2 %	2 %	3 %
Røveri	6 %	5 %	7 %	4 %
Hærværk	16 %	16 %	12 %	12 %
Indbrudstyveri	13 %	13 %	12 %	11 %
Butikstyveri	28 %	26 %	33 %	31 %
Brugstyveri	10 %	11 %	7 %	7 %
Andre tyverier	8 %	10 %	7 %	12 %
Bedrageri mv.	1 %	2 %	2 %	4 %
Narkotika og smugling	0 %	0 %	0 %	0 %
Anden forbrydelse	1 %	1 %	0 %	1 %
I alt (procent)	100 %	100 %	100 %	100 %
I alt (N)	1520	1222	1220	1124

Samlet set er det – på baggrund af data vedrørende mistanker og sigtelser – vanskeligt at påvise, at sænkelsen af den kriminelle lavalder har indvirket på omfanget eller arten af de straffelovsovertrædelser, hvor en 14-årig registreres som mulig skyldig.

For med sikkerhed at kunne sige noget om lovændringens virkning kræves der dog også andre metoder, herunder ikke mindst undersøgelser af den faktiske kriminalitetsfrekvens blandt 14-årige før og efter lovændringen.